

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Силвия Трифонова Трифонова-Праматарова,

Университет за национално и световно стопанство (УНСС), София

на дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на науките”

в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление 3.8. Икономика

Автор: д-р Пьотр Фрончек

Тема: „Управление на финансовите разходи и ефективността на избраните методи в системата за социално подпомагане на Полша на примера на Подкарпатското войводство”

Основание: Заповед №111/21.04.2022 г. за определяне на научно жури на Ректора на ВУЗФ проф. д.ю.н. Борис Велчев

1. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд на тема „Управление на финансовите разходи и ефективността на избраните методи в системата за социално подпомагане на Полша на примера на Подкарпатското войводство”, с автор д-р Пьотр Фрончек, е посветен на изключително актуална тема. Налице е логическа последователност на изложението, подходяща структура, задълбоченост на анализа, изведени обосновани изводи и обобщения, и формулирани препоръки към практиката.

Дисертационният труд е в общ обем от 290 страници. В структурно отношение той се състои от увод, изложение в четири глави, заключение, библиография, списък с таблици, списък с диаграми, списък с фигури. Трудът включва 132 таблици, 15 фигури и 12 диаграми. Представен е подробен списък от литературни източници.

Трудът е структуриран в съответствие с поставените цели, изследователски задачи, изследователската теза и предмета на изследването. Предмет на дисертацията е функционирането и финансирането на системата за социално осигуряване в Полша и ефективността на отделните инструменти, използвани в тази система.

Основните цели на дисертацията са формулирани в 2 групи – първо, теоретични и познавателни цели, и второ, практически цели и цели за изпълнение, което е странна формулировка. Според мен всички цели са за изпълнение.

Дисертационният труд е написан на руски език, авторефератът е на български и руски езици.

Ключовата изследователска теза на дисертацията (посочена на български език на стр. 6 в автореферата) се свежда до твърдението, че няма промени в полската система за социално подпомагане, за което декларират държавните органи, обявили отхвърляне на парични трансфери в полза на нематериални помощи, социално и професионално активизиране, както и разширяване на участието на хората в процеса на оказване на помощ. Междувременно разходите за парични обезщетения продължават да преобладават, като непаричните обезщетения са от второстепенно значение. Социалното подпомагане в Полша е под формата на трансфер на средства към определени социални групи (например семейства, отглеждащи деца), вместо да се насочват към най-нуждаещите се. Такива инструменти, използвани в системата за социално подпомагане като социални договори, въпреки изявленията на държавните органи за техните ползи, са неефективни и не допринасят по никакъв начин за независимостта на хората, ползващи социално подпомагане, не подобряват житейското им положение и не допринасят за придобиване на пълна независимост. Освен това системата за социално подпомагане в Полша, въпреки увеличаването на разходите от държавния бюджет, не е готова да решава социални проблеми, които ще станат много важни в Полша в бъдеще, като проблемите на възрастните хора или подкрепата за чужденци.

Представеният дисертационен труд запълва празнина в анализа на финансовото управление в системата за социално осигуряване на примера на Подкарпатското войводство (един от шестнадесетте региона на Полша). Теоретичният преглед, макар и понякога твърде концептуален, е достатъчно задълбочен и разнообразен.

За решаване на изследователския проблем са използвани теоретични и емпирични методи на проучване. Избраната методика на изследване позволява постигането на поставената цел и дава адекватен отговор на задачите, поставени и решени в дисертационния труд.

Авторът е показал изключително добри умения за самостоятелно научно изследване. Той много добре познава изследваната проблематика, както в теоретичен, така и в практически аспект. Многоаспектното разглеждане на проблемите разкрива неговите задълбочени познания в тази сфера на науката и познанието.

2. Кратки биографични данни за кандидата

Д-р Пьотр Фрончек е получил степен „доктор” по икономика през 2009 г. от Варшавското икономическо училище, Полша. Той е преподавател и директор на Института по обществени науки в Държавното висше училище Яна Гродка в гр. Санок, Полша. От 2014 г. той е титуляр на дисциплини, които имат за обект проблемите на финансиране на социално подпомагане в Полша. Той съчетава преподавателската и изследователската си работа в сферата на управлението на социалното подпомагане. Освен преподавателската си работа, той заема и длъжности в практиката, които са свързани с темата на дисертационния му труд. Той е член на регионалния общински съвет за хора с увреждания към кабинета на управителя на Подкарпатското войводство, на надзорния съвет по икономика на общински предприятия в гр. Санок, и др.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Авторът несъмнено е много добре запознат с проблематиката на научното изследване, имайки предвид неговия богат професионален опит в сферата на икономиката. В дисертационния труд са използвани разнообразни изследователски методи – теоретико-методологичен анализ, системен подход, функционален и структурен подход, дескриптивен анализ, емпиричен анализ, метод на наблюдение, метод на анализ и синтез, статистически методи и др.

Представената дисертация има подчертана теоретична и приложна значимост, базирана на авторовите изследвания в разгледаната област. Въз основа на направения анализ в дисертацията може да се прецени, че целта и задачите на изследването са постигнати, ключовата теза е доказана и са изведени адекватни решения и препоръки за практиката. В своя дисертационен труд авторът е извел предложения, които допринасят за икономическата наука. Той е формулирал важни препоръки за подобряване на ефективността на функционирането и финансирането на системата за социално осигуряване в Полша.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

В дисертационния труд се съдържат научни и научно-приложни приноси. Но те са описани твърде подробно и са доста разводнени. В автореферата те са посочени с булети, но за яснота тук съм ги номерирала, както следва:

1. Разработване на нов теоретичен и методологически подход в областта на икономическите изследвания в публичния сектор в Полша по отношение на системата за социално осигуряване.

2. Идентифициране на бъдещите предизвикателства пред системата за социално осигуряване в Полша, както и потвърждение, че тази система не е адаптирана към решаването на социални проблеми, което ще бъде голямо предизвикателство за Полша в бъдеще.

3. Извършване на задълбочен анализ на управлението на финансовите разходи в системата за социално осигуряване в Полша и Подкарпатското войводство.

4. Представяне на социално-икономическите условия на Подкарпатието и тяхното влияние върху социално-осигурителната система.

5. Посочване на бариери и ограничения при провеждането на ефективна финансова политика в системата на социалната закрила.

6. Предлагане на концепция за анализ на инструменти (социални договори), използвани в полската система за социално осигуряване.

7. Емпирична проверка на ефективността на инструментите (социалните договори), използвани в полската система за социално осигуряване.

8. Определяне на причините за ниската ефективност на инструментите (социалните договори), използвани в полската система за социално осигуряване и управлението на финансовите разходи в системата за социално осигуряване.

9. Определяне, че в Полша няма никакви промени, заявени от държавните органи, които обявиха отказ от паричните преводи в полза на нематериални помощи, социална и професионална дейност и засилено участие на отделните лица в процеса на подпомагане. В същото време все още преобладават разходите за парични помощи, а непаричната помощ е от второстепенно значение.

10. Установяване, че в Полша има процес на „демонтаж“ на системата за социална защита, тъй като тя приема формата на превод на средства към конкретни социални групи (напр. семейства, отглеждащи деца), вместо да бъде насочена към най-нуждаещите се хора.

11. Определяне на препоръки, чиято реализация ще подобри ефективността на функционирането и финансирането на системата за социално осигуряване в Полша.

Считам, че представените от автора 11 научни приноса би следвало да се окрупнят и формулировката им да бъде много по-синтезирана и обобщена.

В момента повечето от горепосочените приноси имат характер по-скоро на научни резултати от изследването. Например, приноси 3, 4, 5 и 8 са резултати от изследването, а позиции 9 и 10 би следвало да се преформулират, за да изглеждат като приноси.

Единствено като научни и научно-приложни приноси одобрявам позиции 1, 2, 6, 7 и 11.

5. Оценка на автореферата

Авторефератът отразява коректно и пълно съдържанието на дисертационния труд. Авторефератът е изготвен и на български език. В автореферата д-р Пьотр Фрончек е посочил декларация, че представената дисертационна работа не дублира

нито един от фрагментите от неговата докторска дисертация, озаглавена „Лица с увреждания на местния трудов пазар по примера на Саноцка, Леска и Бешчадска околия”, въз основа на която през 2009 г. е получил степен „доктор” по икономика от Варшавското икономическо училище, Полша.

В раздел „Научни публикации” на автореферата, авторът е представил общо 33 публикации, свързани с докторската дисертация – 1 монография, 17 раздели в монографии, научно редакторство на 1 монография, 2 научни статии в издания, индексирани и реферирани в световноизвестната бази данни с научна информация Web of Science, и други 12 научни статии. Публикациите и цитиранията на научната продукция на кандидата показват, че изследванията му са получили достатъчна степен на популяризиране сред академичната и професионалната общност.

6. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

От представената Справка за изпълнение на минималните национални изисквания за присъждане на научната степен „доктор на науките”, която кандидатът е приложил, е видно, че е налице преизпълнение на тези изисквания.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Въз основа на обстойното ми запознаване с представения дисертационен труд нямам критични бележки или препоръки. Не установих никакви съществени пропуски, неточности или противоречия при направеното научно изследване.

Основните ми затруднения при изготвянето на становището са свързани с липсата на уеднаквяване на наименования и заглавия в документите по конкурса, поради факта, че документите са превеждани от различни езици – преводи от полски на руски, от руски на български и т.н. Например, на две места заглавието на дипломата за образователната и научната степен „доктор” на Пьотр Фрончек е написано различно – много сходно, но все пак различно. С аналогичен проблем се сблъсках и при заглавието на самата докторска дисертация, представена тук за рецензиране. Дори при изписването на имената на кандидата, се срещат трудности да се установи кое е правилното.

Като основна забележка бих искала да посоча, че представените от автора общо 11 научни и научно-приложни приноси са описани твърде подробно и са доста разводнени. Считаю, че те трябва да се окрупнят и формулировката им да бъде много по-синтезирана и обобщена.

В момента повечето от посочените приноси имат характер по-скоро на научни резултати от изследването. Например, позиции 3, 4, 5 и 8 са резултати от изследването, а 9 и 10 трябва да се преформулират, за да изглеждат като приноси.

Единствено като научни и научно-приложни приноси одобрявам позиции 1, 2, 6, 7 и 11.

8. Лични впечатления

Не познавам кандидата и нямам никакви лични впечатления за него.

9. Заключение

Дисертационният труд на тема „Управление на финансовите разходи и ефективността на избраните методи в системата за социално подпомагане на Полша на примера на Подкарпатското войводство”, разработен от д-р Пьотр Фрончек, представлява задълбочено и стойностно научно изследване. Той съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос за науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

Въз основа на това давам своята **положителна оценка** за проведеното научно изследване, представено от рецензирания по-горе дисертационен труд и автореферат, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди научната степен „доктор на науките“** на д-р Пьотр Фрончек в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика.

20.05.2022 г.

София

Подпис:

(проф. д-р Силвия Трифонова-Праматарова)